Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0184

Õigusriik, põhiõigused ja ELi vahendite väärkasutamine Slovakkias ning ELi reageerimise vajadus

Euroopa Parlamendi 20. mai 2026. aasta resolutsioon õigusriigi, põhiõiguste ja ELi vahendite väärkasutamise kohta Slovakkias ning ELi reageerimise vajaduse kohta (2026/2607(RSP))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping), eriti selle artikleid 2 ja 4, artikli 4 lõiget 3 ning artikleid 5, 6, 9 ja 10, ning Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 20,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“),

– võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni ja selle protokolle ning Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid Slovakkiat puudutavates kohtuasjades,

– võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,

– võttes arvesse ÜRO ja Euroopa Nõukogu rahvusvahelisi inimõigustealaseid lepinguid,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta[1] (edaspidi „rikkumisest teavitajate direktiiv“),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks[2] (edaspidi „õigusriigi tingimuslikkuse määrus“),

---

1 ELT L 305, 26.11.2019, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj.

2 ELT L 433I, 22.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsnormid[3] (edaspidi „ühissätete määrus“),

– võttes arvesse oma 19. aprilli 2018. aasta resolutsiooni uurivate ajakirjanike kaitse kohta Euroopas: Slovakkia ajakirjaniku Ján Kuciaki ja Martina Kušnírová juhtum[4],

– võttes arvesse oma 28. märtsi 2019. aasta resolutsiooni õigusriigi olukorra ja korruptsioonivastase võitluse kohta ELis, eelkõige Maltal ja Slovakkias[5],

– võttes arvesse oma 20. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni LGBTIQ+ kogukonna liikmete vastu suunatud vaenukuritegude sagenemise kohta kogu Euroopas, arvestades hiljutist homofoobset mõrva Slovakkias[6],

– võttes arvesse oma 17. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni peamiste korruptsioonivastaste struktuuride kavandatava likvideerimise kohta Slovakkias ja selle mõju kohta õigusriigile[7],

– võttes arvesse oma aruandeid pärast eelarvekontrollikomisjoni lähetust Slovakkiasse 26.–28. mail 2025 ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järelevalvetöörühma (DRFMG) lähetust Slovakkiasse Bratislavasse 1.–3. juunil 2025,

– võttes arvesse komisjoni iga-aastaste õigusriigi olukorda käsitlevate aruannete peatükke Slovakkia kohta,

– võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti aruandeid, uuringuid ja arvamusi,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu ajakirjanduse kaitse ja ajakirjanike turvalisuse edendamise platvormi ja selle 2025. aasta aruannet,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 30. aprilli 2014. aasta deklaratsiooni ajakirjanduse kaitse ning ajakirjanike ja

---

3 ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
4 ELT C 390, 18.11.2019, lk 111.
5 ELT C 108, 26.3.2021, lk 107.
6 ELT C 149, 28.4.2023, lk 22.
7 ELT C, C/2024/5712, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5712/oj.

muude meediaosaliste turvalisuse kohta,

– võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni osalisriikide võetud kohustusi meediavabaduse, väljendusvabaduse ja teabe vaba liikumise valdkonnas,

– võttes arvesse Slovaki Vabariigi kohtunõukogu 20. novembri 2024. aasta resolutsiooni nr 464/2024, milles väljendatakse muret nn õiguse kuritarvitamise süüteo pärast ja soovitatakse see kehtetuks tunnistada või seda muuta, et tagada tugevamad kaitsemeetmed kooskõlas kohtusüsteemi sõltumatusega,

– võttes arvesse Rahvusvahelise Juristide Komisjoni 14. veebruari 2025. aasta avaldust, milles väljendatakse muret täidesaatva võimu ilmse sekkumise pärast Slovaki Vabariigi kohtunõukogu töösse ning rõhutatakse vajadust kaitsta kohtunõukogude sõltumatust parlamentaarsest ja täidesaatvast mõjust,

– võttes arvesse 16. oktoobri 2025. aasta ühist avalikku kirja, millele on alla kirjutanud 56 kodanikuühiskonna organisatsiooni ja milles väljendatakse sügavat muret Slovakkias hiljuti vastu võetud põhiseaduse muudatuste pärast ning kutsutakse ELi üles võtma kiireloomulisi meetmeid,

– võttes arvesse Euroopa Prokuratuuri 28. novembri 2025. aasta kirja komisjonile, milles väljendatakse muret, et Slovakkia rikkumisest teatajate kaitset käsitlevate õigusaktide kavandatud muudatused võivad olla vastuolus õigusriigiga, piirata teatavate rikkumisest teatajate kategooriate kaitset, kehtestada tagasiulatuva mõju käimasolevatele juhtumitele ja avaldada negatiivset mõju ELi finantshuvide kaitsele,

– võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni 27. jaanuari 2026. aasta avalikku kuulamist ELi finantshuvide kaitsmise kohta Slovakkias,

– võttes arvesse 2025. aasta korruptsioonitaju indeksit, milles Slovakkia sai 48 punkti 100st ja mis paigutas ta maailmas 61. kohale,

– võttes arvesse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi 2025. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksit, milles Slovakkia sai 57,2 punkti 100st ja mis paigutas ta ELis 20. kohale, mis näitab, et riik on aja jooksul teinud edusamme, kuid jääb endiselt alla ELi keskmise,

– võttes arvesse nõukogu ja komisjoni 11. veebruari 2026. aasta avaldusi õigusriigi, põhiõiguste ja ELi vahendite väärkasutamise kohta Slovakkias ning ELi reageerimise vajaduse kohta,

– võttes arvesse oma 29. aprilli 2026. aasta resolutsiooni tähelepanekutega, mis on Euroopa Liidu 2024. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevate otsuste lahutamatu osa,

III jagu – Komisjon ja rakendusametid ning 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufond[8],

– võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 2,

A. arvestades, et EL rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2, kajastatud hartas ja kehtestatud rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes; märgib, et neid väärtusi jagavad kõik liikmesriigid ning EL ja liikmesriigid peaksid neid nii sise- kui ka välispoliitikas järjekindlalt järgima ja aktiivselt edendama; arvestades, et liikmesriigid peaksid tagama, et ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste kaitsmisel ei toimu tagasiminekut; arvestades, et nende väärtuste kahjustamine võib vähendada ELis elavate inimeste õigusi ja vabadusi;

B. arvestades, et ELi lepingu artikli 6 lõikes 3 tunnistatakse, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga tagatud ja liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest tulenevad põhiõigused on ELi õiguse üldpõhimõtted;

C. arvestades, et ELi toimimine tugineb liikmesriikide vastastikusele usaldusele, mis põhineb eeldusel, et nad kaitsevad demokraatiat, õigusriiki ja põhiõigusi, mis on tagatud Euroopa inimõiguste konventsiooni ja hartaga;

D. arvestades, et demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järelevalvetöörühma 1.–3. juunil 2025 Slovakkiat külastanud teabekogumismissioon väljendas tõsist muret kriminaalõiguse reformide pärast, mis nõrgendavad korruptsioonivastaseid jõupingutusi, aegumistähtaegade lühendamise ja kiirmenetluste kasutamise pärast ilma piisava konsulteerimiseta; arvestades, et missioon tõi esile ka riskid, mis on seotud prokuratuuri kaalutlusõigusega, tervikliku korruptsioonivastase strateegia puudumisega, kasvava survega kohtusüsteemile, meediale ja kodanikuühiskonnale, meediavabaduse vähenemisega ja ettepanekutega, millega seatakse kahtluse alla ELi õiguse esimus; arvestades, et eelkõige märgiti, et korruptsioonivastane võitlus ei ole enam valitsuse prioriteet, kuna korruptsiooni eest esitatakse vähem süüdistusi ning seda mitte madalama korruptsioonitaseme, vaid väiksema täitmisele pööramise tõttu, ning et uusi olulisi juhtumeid peale peaministri eelmise valitsusega seotud juhtumite ei menetleta; arvestades, et õigusreformidest on väidetavalt kasu saanud hinnanguliselt 1324 süüdimõistetut, kellest 446 vabastati ennetähtaegselt ja kellest paljud on poliitiliselt seotud;

E. arvestades, et eelarvekontrollikomisjoni lähetusel Slovakkiasse 26.–28. mail 2025 väljendati tõsist muret kontrolli- ja auditisüsteemide

---

8 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0125.

toimimise, ELi vahendite haldamise ja õigusriigi keskkonna pärast laiemalt; arvestades, et lähetus toimus pingelises poliitilises õhkkonnas ja seda iseloomustasid avalikud rünnakud selle liikmete vastu ning see tõi välja tõsised probleemid seoses läbipaistvuse, ametiasutuste ja sidusrühmade esitatud vastuolulise teabe ning vaenuliku keskkonnaga kodanikuühiskonna ja uurivate ajakirjanike suhtes; arvestades, et see tõi esile ka ELi vahendite haldamisega seotud riskid, sealhulgas struktuursed puudused järelevalvemehhanismides, ebapiisavad kaitsemeetmed kelmuste ja pettuste vastu ja vähenenud uurimissuutlikkuse pärast eriprokuratuuri likvideerimist ja karistusseadustiku reformi, mille tulemuseks oli murettekitav esialgne statistika, mille kohaselt esitati 2025. aasta esimestel kuudel väidetavalt ainult kaks süüdistust sarnaste süütegude eest, mida eriprokuratuur on varem uurinud; arvestades, et eriprokuratuur uuris varem igal aastal 120–150 süüdistust; arvestades, et lähetus tõi esile ka puudused haavatavatele kogukondadele mõeldud ELi vahendite tulemuslikus kasutamises, eelkõige roma kogukondadele mõeldud ELi vahendite rakendamisel;

F. arvestades, et 26. septembril 2025 vastu võetud Slovakkia põhiseaduse muudatusega täiendati selle artiklit 7 täiendavate sätetega rahvusliku identiteedi kohta, mis võimaldavad Slovakkia ametiasutustel, sealhulgas kohtutel, hinnata, kas ja mil määral kohaldatakse Slovakkias ELi õigust, sealhulgas Euroopa Liidu Kohtu otsuseid; arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik, Veneetsia komisjon ja ÜRO inimõiguste komitee on väljendanud selle muudatuse pärast muret; arvestades, et komisjon otsustas 21. novembril 2025 algatada rikkumismenetluse, saates Slovakkiale ametliku kirja ELi õiguse aluspõhimõtete, eelkõige ELi õiguse esimuse, autonoomia, tulemuslikkuse ja ühetaolise kohaldamise põhimõtete rikkumise eest;

G. arvestades, et kohtusüsteemi tõhususega on jätkuvalt probleeme, eelkõige haldusasjade puhul; arvestades, et komisjon soovitas oma 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes Slovakkial võtta meetmeid, et tagada piisavad sõltumatuse tagatised seoses kohtunõukogu liikmete ametist vabastamisega, eelkõige nende puhul, keda ei ole valinud kohtunikud, võttes arvesse Euroopa standardeid kohtunõukogude sõltumatuse kohta, ning tagada piisavate kaitsemeetmete olemasolu ja nõuetekohane järgimine kohtunike kriminaalvastutuse hindamisel nn õiguse kuritarvitamise kuriteo eest nende kohtuotsustes;

H. arvestades, et komisjon soovitas oma 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes Slovakkial esitada ettepanekud lobitöö reguleerimiseks ning varade deklareerimise ja kontrollimise süsteemi tugevdamiseks ning jätkata jõupingutusi huvide konflikti käsitlevate normide reformimiseks ning suurkorruptsiooni juhtumite tulemusliku ja sõltumatu uurimise ja nende eest süüdistuste

esitamise tagamiseks, et saavutada häid tulemusi, sealhulgas vältides põhjendamatut sekkumist ja piirates peaprokuröri volituste kasutamist lõplike uurimis- ja süüdistuse esitamise otsuste tühistamiseks;

I. arvestades, et 8. mail 2025 võttis komisjon Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) soovituse alusel vastu rakendusotsuse taaste- ja vastupidavusrahastust antava toetuse vähendamise kohta huvide konflikti korral vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 22 lõikele 5 ning Slovakkia rahastamislepingu (C(2025)0294) artikli 19 lõikele 1 ja lõike 2 punktile a;

J. arvestades, et riikide korruptsioonivastane ühendus (GRECO) võttis 6. juunil 2025 vastu *ad hoc* aruande Slovaki Vabariigi kohta, milles ta esitas mitu soovitust, arvestades järeldusi seadusandliku kiirmenetluse kasutamise, aegumistähtaegade lühendamise, kriminaalkaristuste lühendamise, prokuratuuri ja politseid mõjutavate institutsiooniliste reformide ning nn õiguse kuritarvitamise süüteo kohaldamise kohta; arvestades, et Veneetsia komisjon ning Euroopa Nõukogu inimõiguste ja õigusriigi peadirektoraat märkisid 6. ja 7. märtsil 2026, et õiguse kuritarvitamise süütegu on murettekitav, kuna võib oma olemuselt kahjustada kohtusüsteemi sõltumatust, ning kordasid, et peamine õiguskaitsevahend peaks olema tavapärane apellatsioonimenetlus;

K. arvestades, et komisjon soovitas oma 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes Slovakkial tugevdada norme ja mehhanisme, millega taastada avalik-õigusliku meedia sõltumatu juhtimine ja toimetuslik sõltumatus ning seda rohkem kaitsta, võttes arvesse Euroopa standardeid avalik-õigusliku meedia kohta, ning liikuda edasi seadusandlike ja muude kaitsemeetmete kehtestamisega, et parandada ajakirjanike füüsilist turvalisust ja töökeskkonda, sealhulgas laimamist käsitleva seaduse reformiga, võttes arvesse Euroopa standardeid ajakirjanike kaitse kohta; arvestades, et Slovakkia valitsus ja parlament nimetasid 2025. aastal ametisse Slovakkia televisiooni- ja raadionõukogu (STVR) ning see koosneb üksnes valitseva koalitsiooni liikmetest, mis kajastub peadirektori valikus ja suures surves STVR töötajatele toimetusliku sisu osas;

L. arvestades, et Slovakkia konstitutsioonikohus otsustas 11. veebruaril 2026 taotleda Euroopa Liidu Kohtult eelotsust (C-107/26) Slovakkia televisiooni- ja raadioseaduse kooskõla kohta Euroopa meediavabaduse määrusega[9];

M. arvestades, et Slovakkia poliitikute avalikud rünnakud ajakirjanike,

---

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus), (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

kodanikuühiskonna ja vähekaitstud rühmade vastu on juba varem aidanud vaenukõnet omamoodi normaliseerida ning sellega seoses on toime pandud raskeid vägivallakuritegusid, sealhulgas Ján Kuciaki ja Martina Kušnírová mõrv; arvestades, et Ján Kuciaki ja Martina Kušnírová mõrv on üks kõige keerukamaid uuritavaid juhtumeid; arvestades, et selle juhtumi üle tegi järelevalvet eriprokuratuur ja nüüd on järelevalve peaprokuröri pädevuses;

N. arvestades, et komisjon soovitas oma 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes Slovakkial tagada tulemuslikud avalikud konsultatsioonid ja sidusrühmade kaasamine õigusloomeprotsessi, sealhulgas lahendada kiirmenetluse sagedase kasutamise küsimus; arvestades, et 20 % Slovakkia parlamendis 2025. aastal vastu võetud seadustest läbis arutelud ja võeti vastu seadusandliku kiirmenetluse korras;

O. arvestades, et Slovakkia parlament muutis 12. detsembril 2025 kiirmenetluse korras rikkumisest teatamise kaitset käsitlevaid õigusakte; arvestades, et Slovakkia konstitutsioonikohus peatas 17. detsembril 2025 nende muudatuste kohaldamise; arvestades, et komisjon otsustas 30. jaanuaril 2026 algatada rikkumismenetluse ning saatis Slovakkiale ametliku kirja rikkumisest teatajate kaitset käsitlevate ELi õigusnormide rikkumise eest;

P. arvestades, et 16. aprillil 2025 muutis Slovakkia parlament mittetulundusühendusi käsitlevaid õigusakte; arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik ja Veneetsia komisjon väljendasid muret selle üle, kas muudatus on kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga; arvestades, et valitsusväliste organisatsioonide suhtes on kasutatud laimukampaaniaid, ähvardusi ja hirmutamist[10]; arvestades, et konstitutsioonikohus jõudis 17. detsembril 2025 järeldusele, et muudatus ei ole kooskõlas ei Slovakkia põhiseaduse ega ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga; arvestades, et sellest otsusest hoolimata kehtestasid Slovakkia ametiasutused alternatiivsed meetmed, millega suurendati haldusjärelevalvet kodanikuühiskonna organisatsioonide üle, ja muutsid läbipaistvuseeskirju, mis annab alust tunda muret, et kodanikuühiskonna tegutsemisruumile avaldatakse jätkuvat survet;

Q. arvestades, et ÜRO inimõiguste eksperdid ja ÜRO inimõiguste komitee väljendasid muret valitsusväliste organisatsioonide, ajakirjanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide häbimärgistamise ja tagakiusamise pärast Slovakkias ning kodanikuühiskonna tegutsemisruumi piiramise pärast; arvestades, et

---

10 Euroopa kodanikuvabaduste liit (Liberties), 2025. aasta aruanne õigusriigi kohta: Slovakkia; Euroopa Komisjoni õigusriigi olukorda käsitleva 2025. aasta aruande Slovakkiat käsitlev peatükk; teave Slovaki Vabariigi õiguste riikliku kaitsja (ombudsman) büroolt, 2025.

komitee kutsus Slovakkiat üles oma õigusakte läbi vaatama ja muutma, et tagada rahumeelse kogunemise õiguse täielik kaitse ja nõuetekohane raamistik valitsusvälistele organisatsioonidele; arvestades, et Slovakkia suhtes kohaldatakse jätkuvalt tõhustatud menetlust seoses Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmisega, kuna riigis puuduvad kaitsemeetmed salajase jälgimise suhtes[11];

R. arvestades, et Slovakkia parlament muutis 11. detsembril 2025 karistusseadustikku, et kriminaliseerida valimiskampaania takistamine „seoses välisriigi või välisagendiga“; arvestades, et 27. märtsil 2026 esitati ettepanek muuta õigusakte hääleõiguse kasutamise tingimuste kohta, et asendada kirja teel välismaalt hääletamine kohapealse hääletusega diplomaatilistes ja konsulaaresindustes;

S. arvestades, et 26. septembril 2025 vastu võetud põhiseaduse muudatustega lisati sätted lapsendamise, haridustegevuse ja soo põhiseadusliku määratluse kohta; arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik ja Veneetsia komisjon on väljendanud nende muudatuste pärast muret;

T. arvestades, et Slovakkias esineb süsteemseid puudusi perevägivalla juhtumite tulemuslikus uurimises ja nende eest vastutusele võtmises, nagu on rõhutatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas[12];

U. arvestades, et kohtuasi C-799/23 Euroopa Komisjon *vs.* Slovaki Vabariik on Euroopa Liidu Kohtus endiselt menetluses; arvestades, et Slovakkia suhtes kohaldatakse jätkuvalt tõhustatud menetlust seoses Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuse täitmisega, mis käsitleb roma laste diskrimineerivat registreerimist ja algkooliõpet intellektipuudega laste eriklassides[13]; arvestades, et Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik nõudis 25. veebruaril 2025 kiireloomulisi meetmeid tõrjutud roma kogukondade ebapiisavate elamistingimustega tegelemiseks; arvestades, et volinik esitas soovitused roma lastele kaasavale ja kvaliteetsele haridusele juurdepääsu tagamise ja nende segregatsiooni lõpetamise kohta ning romavastasuse ja diskrimineerimise vastu võitlemise kohta, eelkõige politseitöös; arvestades, et Slovakkia suhtes kohaldatakse jätkuvalt tõhustatud menetlust seoses Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste

---

11 Euroopa Inimõiguste Kohtu 26. oktoobri 2023. aasta otsus kohtuasjas Plechlo *vs.* Slovakkia (18593/19) ja 20. juuli 2021. aasta otsus kohtuasjas Zoltan Varga *vs.* Slovakkia (58361/12).

12 Euroopa Inimõiguste Kohtu 22. jaanuari 2026. aasta otsus kohtuasjas J.S. *vs.* Slovakkia (35767/23).

13 Euroopa Inimõiguste Kohtu 27. veebruari 2025. aasta otsus kohtuasjas Salay *vs.* Slovakkia (29359/22).

täitmisega romade kohtlemise kohta politsei poolt[14];

V. arvestades, et Euroopa kodanikuvabaduste liidu 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes[15] rõhutatakse Slovakkia püsivaid probleeme kohtusüsteemi sõltumatuse, korruptsioonivastase raamistiku, meediavabaduse, seadusandlike kiirmenetluste kasutamise, kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja põhiõiguste valdkonnas, eelkõige seoses vähemuste ja haavatavate rühmadega;

W. arvestades, et 11. detsembril 2025 muutis Slovakkia parlament kriminaalkoodeksit, et kriminaliseerida „II maailmasõja järgsete dekreetide“ küsimärgi alla seadmine; arvestades, et see hiljuti vastu võetud seadus võib avaldada pärssivat mõju väljendusvabadusele ja akadeemilisele vabadusele, mis on kaitstud hartaga; arvestades, et maa jätkuv konfiskeerimine eespool nimetatud dekreetide alusel, mida on kohaldatud eelkõige Ungari rahvusvähemusse kuuluvate kodanike suhtes, on tegelikult maa hõivamine, mis on jätnud sadu väärtusliku maa omanikke sellest ilma ning tekitab muret õiguskindluse ja õigusriigi põhimõtte austamise osas; arvestades, et 2. veebruaril 2022 kutsus rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni nõuandekomitee Slovakkia ametiasutusi üles alustama asjaomaste rahvusvähemuste esindajatega dialoogi vara konfiskeerimist käsitleva 1945. aasta määruse võimaliku negatiivse mõju üle praegustele rahvustevahelistele suhetele;

1. väljendab sügavat muret demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste olukorra halvenemise pärast Slovakkias; toonitab, et sellise asjaolu kontrollimist nagu õigusriigi ja harta järgimine liikmesriigis tuleb pidada ELi rahaliste vahendite saamise oluliseks eeltingimuseks; rõhutab, et kõik ELi eelarvest rahastatavad programmid ja investeeringud peavad teenima avalikke huve; rõhutab, et süsteemsed puudused õigusriigi toimimises, eelkõige kohtusüsteemi sõltumatuses ning auditi- ja kontrollisüsteemides, ohustavad ELi finantshuvide kaitset;

2. kutsub komisjoni üles hindama, kas on olemas ilmne oht, et Slovakkia rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi; kutsub komisjoni ühtlasi üles kasutama täielikult ära kõiki olemasolevaid vahendeid, et tegeleda demokraatia, õigusriigi ja põhiõigustega seotud probleemidega, alustades ennetus- ja koostöövahenditest oma iga-aastase õigusriigi olukorda käsitleva aruande raames, et tagada ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste järgimine; rõhutab siiski, et kui probleemid püsivad ja nende olemasolu on igakülgselt põhjendatud, peaks komisjon kõhklemata

---

14 Euroopa Inimõiguste Kohtu 1. septembri 2020. aasta otsus kohtuasjas R.R. ja R.D. *vs.* Slovakkia, 8. septembri 2022. aasta otsuskohtuasjas P.H. *vs.* Slovakkia (37574/19) ning 24. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus B.B. *vs.* Slovakkia (48587/21).

15 https://www.liberties.eu/f/vdxw3e

kasutama ELi eelarve ja ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste kaitsmiseks kõiki tema käsutuses olevaid täitmise tagamise meetmeid, sealhulgas rikkumismenetlust, eelkõige kiirendatud rikkumismenetlust, ajutiste meetmete taotlemist Euroopa Liidu Kohtus ja Euroopa Liidu Kohtu otsuste täitmata jätmisega seotud meetmeid, samuti rangemaid auditeid, maksete peatamist, finantskorrektsioonide süstemaatilist kohaldamist ja sissenõudmismenetlust;

3. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Slovakkia on võtnud vastu mitu muudatust oma kriminaalõiguses ja kriminaalmenetlusõiguses, sealhulgas vähendanud korruptsiooni ja finantskuritegude eest määravaid karistusi, lühendanud aegumistähtaegu ning sulgenud korruptsioonivastasele võitlusele spetsialiseerunud üksused, riikliku kuritegevusevastase võitluse ameti ja eriprokuratuuri, mis on põhjustanud viivitusi teistele asutustele üle antud uurimistes ja oluliselt vähendanud menetletavate korruptsioonijuhtumite arvu, mis kahjustab ELi vahenditega seotud kuritegude eest vastutusele võtmist; väljendab muret Slovakkia peaprokurörile Slovakkia kriminaalmenetluse seadustiku artikliga 363 antud ulatusliku kaalutlusõiguse pärast, mis võimaldab kriminaalmenetluse katkestamist või edasilükkamist vormilistel põhjustel ilma piisavate kaitsemeetmeteta ning ohustab seeläbi juhtumite, eelkõige korruptsiooniga seotud kuritegude tulemuslikku uurimist ja nende eest vastutusele võtmist; väljendab muret teadete pärast, et endisi korruptsioonivastaseid uurijaid on ahistatud ja nende suhtes on alustatud uurimisi, ning on seisukohal, et sellised meetmed nõrgestavad korruptsioonivastast võitlust, võivad kahjustada ELi finantshuvide kaitset ja avaldada heidutavat mõju sõltumatutele uurimistele; väljendab ka muret huvide konfliktide tuvastamise pärast taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel;

4. väljendab sügavat muret Slovakkia põhiseaduse muudatuste pärast, eelkõige nende muudatuste pärast, millega piiratakse põhiõigusi, õigusriiki ja ELi õiguse esimust; märgib murega, et kodanikuühiskonna organisatsioonid on hoiatanud, et need muudatused võivad rikkuda põhiõigusi; rõhutab, et põhiseaduse sätted tuleb sõnastada piisavalt täpselt, et hoida ära meelevaldne tõlgendamine, ning need peavad täielikult vastama ELi õigusest, sealhulgas hartast tulenevatele kohustustele ja rahvusvahelistele inimõiguste standarditele; tuletab meelde, et ELi õiguse esimust ja rahvusvaheliste kohustuste siduvust tuleb täielikult austada ning ükski põhiseaduse säte ei saa õigustada Euroopa Liidu Kohtu või Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmata jätmist; kutsub Slovakkia ametiasutusi üles tagama, et riigi põhiseadus oleks täielikult kooskõlas ELi õiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega, ning võtma arvesse Veneetsia komisjoni ja rahvusvaheliste inimõiguste organite soovitusi, eelkõige seoses ELi õiguse esimusega, õigusega era- ja perekonnaelule, mittediskrimineerimisega soo ja seksuaalse sättumuse alusel ning

õigusega haridusele;

5. kutsub komisjoni üles hindama hiljutiste seadusandlike muudatuste vastavust ELi õigusele ja kohaldama ühissätete määruse sätteid juhul, kui ei täideta sellekohaseid horisontaalseid eeltingimusi;

6. rõhutab, et õigusriigi tingimuslikkuse määrus ei piirdu viimase abinõuna võetavate meetmetega, vaid selles on ette nähtud ka varajane tegutsemine koos maksete osalise peatamisega siis, kui tehakse kindlaks õigusriigi rikkumised, mis ELi eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist tõsiselt ohustavad; kordab komisjoni 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kontekstis esitatud üleskutset algatada õigusriigi tingimuslikkuse määruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud menetluse esimene etapp;

7. väljendab sügavat muret rikkumisest teatajate kaitse ameti sulgemise katse pärast, mis oleks oluliselt vähendanud rikkumisest teatajatele pakutava kaitse taset, sealhulgas suurendanud survestamise ohtu ja vähendanud juurdepääsu õiguslikele kaitsemeetmetele; lükkab tagasi sätted, millega kehtestatakse nn läbivaatamismehhanism, mis võimaldab ametiasutustel või tööandjatel rikkumisest teatajate kaitse ilma kohtuliku järelevalveta tühistada, ohustades sellega hartas sätestatud põhiõigust toimivale õiguskaitsevahendile; rõhutab, et rikkumisest teatajate kaitse piiramine on vastuolus rikkumisest teatajaid käsitleva ELi direktiiviga ja kahjustab õigusriiki; väljendab heameelt Slovakkia parlamendi 17. märtsi 2026. aasta otsuse üle tunnistada vastuoluline seadus kehtetuks ja säilitada rikkumisest teatajate kaitse amet; kutsub komisjoni üles tähelepanelikult seirama, kuidas rikkumisest teatajate kaitse ameti sulgemise seaduse kehtetuks tunnistamist rakendatakse, tagamaks, et kehtetuks tunnistamine taastab täielikult varasema kaitsetaseme ja on kooskõlas ELi õigusega, ning enne edasiste meetmete kaalumist hindama kehtetuks tunnistamise ulatust ja tulemuslikkust; palub Slovakkia ametiasutustel tagada rikkumisest teatajate kaitset käsitlevate ELi õigusaktide ja standardite järgimine;

8. nõuab tungivalt, et komisjon tõhustaks Slovakkias sihipärast ja pistelist kontrolli, sealhulgas tugevdatud ja süstemaatilises koostöös OLAFi ja Euroopa Prokuratuuriga, et kompenseerida riikliku nõuete täitmise tagamise suutlikkuse nõrgenemist ja tagada pooleliolevate uurimiste tulemuslik jätkamine; rõhutab, et sellist kontrolli tuleb süstemaatiliselt teha kõigis asjaomastes ELi rahastamisvoogudes, sealhulgas nii mitmeaastases finantsraamistikus kui ka taaste- ja vastupidavusrahastu vahendites;

9. kinnitab taas oma valmisolekut teha nii Slovakkia ametivõimude kui ka kodanikuühiskonna ja sõltumatute institutsioonidega siiralt koostööd, et kõrvaldada tuvastatud puudused; rõhutab, et Euroopa Parlamendi seire ja missioonide eesmärk on toetada demokraatlike

institutsioonide tugevdamist, õigusriiki ja ELi vahendite nõuetekohast kasutamist; kutsub Slovakkia ametivõime üles tegema selles protsessis ELi institutsioonidega konstruktiivset ja ennetavat koostööd;

10. kutsub Slovakkia ametivõime üles täielikult rakendama komisjoni, GRECO ja Veneetsia komisjoni soovitusi kohtusüsteemi ja korruptsioonivastase võitluse kohta, eelkõige seoses õiguse kuritarvitamise süüteo kehtetuks tunnistamisega ning kohtunõukogu sõltumatuse ja erapooletuse tagamisega õiguses ja praktikas, korruptsioonivastasele võitlusele spetsialiseerunud üksuste toimimisega, kriminaalõiguse ja kriminaalmenetlusõigusega ning prokuröride sõltumatusega;

11. mõistab teravalt hukka eriprokuratuuri sulgemise, pidades silmas selle ilmset mõju korruptsiooni uurimisele ja selle eest vastutusele võtmisele, mida ei saa kompenseerida Euroopa Prokuratuuri tegevusega, võttes eelkõige arvesse teateid pettuse „killustamisest“ nii, et juhtumi väidetav väärtus jääb allapoole Euroopa Prokuratuuri kaasamiseks kehtestatud künnist; rõhutab, et hiljutised muutused tuleb kiiresti ümber hinnata; kutsub Slovakkia ametiasutusi üles tagama täieliku, õigeaegse ja ennetava koostöö Euroopa Prokuratuuri ja OLAFiga;

12. kordab oma muret Slovakkia põllumajanduse makseasutuse toimimise ja ühise põllumajanduspoliitika rahastamise haldamise pärast, sealhulgas Slovaki Vabariigi kõrgeima kontrolliasutuse kinnitatud struktuursete puuduste, ebapiisavate kontrollimehhanismide, puudulike parandusmeetmete ja nõrga kontrolliga väljamaksete sagenemise pärast; on seisukohal, et need puudused kinnitavad Slovakkia põllumajanduskulusid reguleeriva juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõsist ja süsteemset nõrkust;

13. väljendab muret väidetava väärkasutamise ja õigusnormide rikkumise pärast ELi rahastatavate maaelu arengu ja turismiprojektide rakendamisel Slovakkias, sealhulgas ELi rahastatavate külalistemajaprojektidega seotud juhtumite pärast, mis on seotud põllumajandus- ja maaelu arengu vahendite väidetava väärkasutamisega luksuskinnisvara ehitamiseks või renoveerimiseks, millel on piiratud või puudub selge ELi lisaväärtus; rõhutab, et kui sellised tavad kinnitust leiaksid, kujutaksid need endast usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete tõsist rikkumist ning õõnestaksid üldsuse usaldust ELi eelarve vastu;

14. tuletab meelde liikmesriikide kohustust tagada ELi vahendite tulemuslik, läbipaistev ja vastutustundlik haldamine; kutsub Slovakkia ametiasutusi üles võtma viivitamata mõjusaid parandusmeetmeid, et tuua kodanikele konkreetset kasu, sealhulgas tugevdama sisekontrollisüsteeme, tagama huvide konfliktide

nõuetekohase avastamise ja haldamise ning parandama õigusnormide vastaselt tehtud maksete sissenõudmist täielikus koostöös komisjoniga;

15. väljendab sügavat muret meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse vähenemise pärast Slovakkias, mis on tingitud poliitilisest sekkumisest avalik-õiguslikku meediasse, ajakirjanike survestamisest vaenuliku õhkkonna tekitamise teel, laimukampaaniatest ja desinformatsioonist, üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide kasutamisest, sealhulgas kõrgete poliitikute poolt, ning ohust, et meediaomand koondatakse poliitilise kontrolli alla, millele lisandub tähtsate kultuuriasutuste juhtide vallandamine, mis võib mõjuda heidutavalt ajakirjandusvabadusele ja avalikule arutelule; rõhutab, et nõrgenenud meediakeskkond vähendab märkimisväärselt demokraatlikku kontrolli ja hõlbustab korruptsiooni ELi vahendite rakendamisel; kutsub Slovakkia ametivõime üles täielikult rakendama komisjoni soovitusi meedia kohta, eelkõige seoses avalik-õigusliku meedia õigusraamistikuga, kooskõlas Euroopa meediavabaduse määrusega ning tagades toimetuste sõltumatuse ja ajakirjanike kaitse; kutsub Slovakkiat üles täielikult ja tulemuslikult järgima Euroopa meediavabaduse määrust ning nõuab tungivalt, et komisjon seiraks tähelepanelikult ja ennetavalt selle rakendamist; tuletab meelde, et Slovakkia ametiasutused peavad kultuuriasutuste toimimisel ja rahastamisel austama sõna- ja kunstivabadust ning hoiduma avalikku arutelu piiravate õiguslike meetmete väärkasutamisest; mälestab mõrvatud ajakirjanikku Ján Kuciaki ja tunnustab tema olulist tööd uuriva ajakirjanikuna; kutsub Slovakkia ametivõime üles tagama selle juhtumi asjus õigusemõistmise;

16. peab kahetsusväärseks seadusandlike kiirmenetluste korduvat ja põhjendamatut kasutamist ulatuslike reformide läbiviimiseks; rõhutab, et sellised menetlused ei tohi muutuda normiks ja neid tuleks kasutada rangelt ainult igakülgselt põhjendatud asjaoludel, kuna need pärsivad avalikku kontrolli, läbipaistvust ja kaasavat õigusloomet ning piiravad sisukat konsulteerimist ja parlamentaarset arutelu; kutsub Slovakkia ametiasutusi üles täielikult rakendama komisjoni ja GRECO soovitusi kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi kohta, eelkõige seoses tulemusliku avaliku konsultatsiooni ja sidusrühmade kaasamisega õigusloomeprotsessi, sealhulgas kutsub üles käsitlema kiirmenetluse sagedase kasutamise probleemi; kordab oma muret ajakirjanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide juurdepääsu pärast teabele, sealhulgas riigikontrolli ja riigikantselei kontrolliosakonna aruannetele;

17. mõistab teravalt hukka kasvava surve kodanikuühiskonna organisatsioonidele, järelevalvajatele ja õigusvaldkonna spetsialistidele, sealhulgas halduskoormuse ja katsed nende töö seaduslikkust kahtluse alla seada; on seisukohal, et selline tegevus kahjustab vastutust ja põhiõiguste toimivat kaitset; kutsub Slovakkia ametivõime üles lõpetama kodanikuühiskonna organisatsioonide

häbimärgistamise ja tagakiusamise ning tagama, et kodanikuühiskonda mõjutavates õigusaktides, sealhulgas nendes, mis käsitlevad rahastamist ja aruandlust, järgitakse täielikult ELi õigust ja rahvusvahelist inimõigustealast õigust, eelkõige seoses õigusega eraelule ning väljendus-, kogunemis- ja ühinemisvabadusega;

18. kutsub Slovakkia ametivõime üles tagama, et valimisi, sealhulgas posti teel hääletamist käsitlevates õigusaktides ja selliste õigusaktide rikkumisega seotud kriminaalkaristustes järgitakse täielikult ELi õigust ja rahvusvahelist inimõigustealast õigust, eelkõige seoses õigusega hääletada ja olla valitud, väljendus- ja ühinemisvabadusega; tuletab meelde, et posti teel hääletamise piirangud peaksid olema igakülgselt põhjendatud ja proportsionaalsed, eelkõige juhul, kui ei ole leitud põhjendatud süsteemseid puudusi sellise hääletamise usaldusväärsuses, ning rõhutab vajadust tagada välismaal elavate Slovakkia kodanike võrdne võimalus valimistel osaleda;

19. kutsub Slovakkia ametivõime üles tagama naistevastase vägivalla ja perevägivalla tulemusliku ennetamise ja selle vastu võitlemise seadustes ja tegelikkuses kooskõlas ELi õiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega; kordab, kui oluline on viivitamata ratifitseerida Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon ning viia vägistamise õiguslik määratlus kooskõlla rahvusvaheliste inimõiguste standarditega;

20. kutsub Slovakkia ametiasutusi üles, pidades silmas tagasilööke, mis on tingitud mitmest Slovakkia seadusandlikust algatusest, eelkõige alates 2023. aastast, täielikult täitma oma kohustust tagada toimiv, õigeaegne ja mittediskrimineeriv juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele, sealhulgas juurdepääs ohutule ja seaduslikule abordile; tuletab meelde, et see kohustus tuleneb rahvusvahelistest inimõiguste standarditest ja on lahutamatu osa põhiõiguste kaitsest, sealhulgas õigusest era- ja perekonnaelule, tervisele ja mittediskrimineerimisele;

21. kutsub Slovakkia ametivõime üles tagama LGBTIQ+ inimeste õiguste tulemusliku kaitse seadustes ja tegelikkuses kooskõlas ELi õiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega;

22. kutsub Slovakkia ametivõime üles tagama romade õiguste tulemusliku kaitse seadustes ja tegelikkuses kooskõlas ELi õiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega, eelkõige seoses segregatsiooni lõpetamisega hariduses, tervishoiuteenuste kättesaadavusega ja politseitööga; kordab oma muret Slovakkia roma kogukondadele mõeldud ELi vahendite rakendamise pärast;

23. väljendab erilist muret vähemuste õiguste pärast Slovakkias, pidades silmas poliitilist diskursust, seadusandlikke algatusi ja haldustavasid,

mis võivad põhjustada diskrimineerimist, häbimärgistamist või tõrjutust, ning seoses vara tagasiulatuva konfiskeerimisega eri etnilise päritoluga ELi kodanike kollektiivse süü alusel; on veendunud, et ajaloolise ülekohtuga seotud kaebusi tuleks käsitleda pigem dialoogi kui kriminaliseerimise kaudu; rõhutab, et vähemuste õiguste kaitse on õigusriigi ja demokraatliku valitsemistava keskne osa; kutsub Slovakkia ametivõime üles tagama vähemuste hulka kuuluvate inimeste õiguste tulemusliku kaitse seadustes ja tegelikkuses kooskõlas ELi õiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega, eelkõige seoses väljendusvabaduse ja omandiõigusega;

24. väljendab sügavat muret Slovakkia maafondi ja Slovaki Vabariigi metsamajanduse riigiettevõtte haldus- ja kohtupraktika pärast, mille tulemuseks on maa ja metsade konfiskeerimine sõjajärgsete dekreetide alusel hüvitist maksmata; kutsub Slovakkia ametiasutusi üles tunnistama karistusseadustiku muudatus kehtetuks, peatama kõik õigusmenetlused ja lõpetama käimasolevad maade konfiskeerimised;

25. kutsub Slovakkia ametivõime üles uurima süsteemseid puudusi, mis püsivad politsei väärkohtlemise kaebuste käsitlemisel, sealhulgas usaldusväärsete väärkohtlemise süüdistuste erapooletu ja tulemusliku uurimise puudumine; nõuab õiguskaitseasutuste poolse väärkohtlemise vastaste kaitsemeetmete tugevdamist, sealhulgas institutsioonilise sõltumatuse tagatisi, toimivaid seiremehhanisme ja piisavaid menetluslikke tagatisi, et tagada vastutus ja üldsuse usaldus õiguskaitseasutuste vastu;

26. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile ning Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile.